

H E R E N C S Á R L A J O S

Életrajzi adatok:

Szül. éve:

Szül. helye:

Eredeti foglalkozása:

Anyja neve:

Párttagság kelte:

Munk.mozg. kelte:

Kitüntetései:

Visszaemlékezés

az MKP Hadifogoly Iroda működésére, pártpolitikai
tevékenységére

Közel hat évig tartó távollét után, 1947. május 8-án,
- a fasizmus felett aratott győzelem második évfordulóján -
érkeztem meg Debrecenbe, majd kötelességszerűen jelentkeztem
Budapesten a Kommunista Párt Központjában.

Néhány napig Kossa Istvánnál, majd Rác Gyulánál laktam.
Ezt az időt arra használtam fel, hogy tájékozódtam az itthoni
helyzetről.

Nem volt időm azon ábrándozni, hogy a Csehszlovákiában élő öreg
szüleimet, hozzátartozóimat ennyi év után felkeressem, mert má-
jus 20-án jött Fazekas József elvtárs - akivel 1944-ben együtt
harcoltam a Szovjet Hadseregben - s a tőle megszokott tömörség-
gel közölte velem, hogy keresve sem talált volna alkalmasabb

embert a Hadifogoly Iroda vezetésére, mint engem. Még mondani akartam, hogy hat év óta nem láttam szeretteimet és módját kel-
lene ejteni, hogy hazalátogassak, de erre nem került sor. Faze-
kas elvtárs dolga sietős volt és már távozóban Récz Gyuláéktól,
az ajtóból szólt vissza, hogy "akkor hát május 25-én találko-
zunk Debrecenben".

A hátralévő négy nap alatt, amíg Debrecenbe kellett mennem,
nyakig belekerültem a hadifogoly ügyekbe. Ekkor már megjelent
hazaérkezésemről egy riport a május 17-i "Igaz Szó"-ban. Meg-
irtam az "Öt év után újra itthon" cikket az "Uj Szó"-nak, a
Vörös Hadsereg lapjának, amit csak Debrecenben olvashattam nyom-
tatásban a május 30-i számban. Már ekkor tagja voltam a Hadi-
foglyok Hazatérését Előkészítő Bizottságnak.

Hogy milyen nagy jelentőségű volt a hadifogoly kérdés, azt
mutatja a hazatérést előkészítő Bizottság összetétele.
A Miniszterelnökkel az élen, az összes miniszterek, társadalmi
és szakszervezetek, pártok és egyéb szervezetek stb. képviseltet-
ték magukat e bizottságban. A Magyar Vöröskereszten, az MNDSZ-en
kívül, a - ma már kevésbé ismert szervezetek - a "Siess, adj,
segíts", a "Nemzeti Segély", az "Actió Katolica", a "REF",
"Szeretetmunkák Szövetsége", a "MIOT", a "Hadifogoly Hiradó",
A "Hadifogoly Szövetkezet", a "Nemzetközi Vöröskereszt", az
"American Joint Distribution Committee" vettek részt.

A különböző pártok közül, az alábbiak: Magyar Kommunista
Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Független Kisgazda Földmunkás
és Polgári Párt, a Nemzeti Paraszt Párt.

Ez a széleskörű részvétel, az ilyen nagy horderejű kérdést
intéző Bizottságban, a későbbiek során nem kis bonyodalmat és

gondot okozott a Kommunista Pártnak - annak a pártnak, mely végső soron kezdeményezője, kivitelezője volt annak, hogy a hadifoglyokat - még a békeszerződés megkötése előtt - hazaengedjék a Szovjetunióból.

A 200.000-nyi Szovjetunióból és 50.000-nyi nyugatról hazakészülő hadifogoly, szinte az egész országot lázba hozta. A gyermekeiket hazaváró anyák és apák, az apjukat váró gyermekek, a menyasszonyok s a rokonok, munkahelyek, szervezetek, mind-mind vártak valakit haza. Vártak azok is, akik nem hitték el hozzátartozóik halálhírét és vártak olyanok is, akik rég elsiratták a frontra kivitt hozzátartozóikat, hogy hazaérkező hiteles tanutól halljanak a pusztulás körülményeiről.

Ezt az össznépi izgalmat, érdeklődést és várakozást a hadifogoly kérdés jelentőségét a többi párt is felismerte és a legkülönbözőbb eszközökkel próbálták kifogni a szelet a vitorlából. Sokszor, a nem tisztességes eszközök igénybevételétől sem riadtak vissza az ellenzéki és más pártok, szervezetek. A kommunisták tisztában voltak azzal, hogy a hadifogoly kérdés körül kialakult és alkalmazott okos politikával a közelgő választásokon előbbre tudunk jutni az adott állapotoknál.

Az Előkészítő Bizottság munkaügyi albizottsága első ülésén a Parlamentben részt vettek:

Népjóléti Minisztérium részéről: dr. Benedek Jenő miniszteri tanácsos, dr. Hetényi Károly min. tanácsos, dr. Klanitzay Gyula miniszteri tanácsos, dr. Domonkos Pál Péter min. oszt. tanácsos, Várady Károly miniszteri titkár, Lutter Ignác igazgató, Kiss Károlyné előadó.

Építés és Közmunkaügyi Minisztérium részéről: dr. Posztor László
m-ügyi fő.f.

Pénzügy Minisztérium részéről: dr. Kosztolányi Tibor min.oszt.t.

Közellátásügyi Minisztérium: dr. Ajtay Kovács Barna min.oszt.t.

Kereskedelemügyi Minisztérium: Vermes Szigfrid min. titkár.

Iparügyi Minisztérium részéről: Jakab György min. tanácsos.

Földművelésügyi Minisztérium: Kausay Tibor min.o. tanácsos

FÉKOSZ részéről: Herencsár Lajos

Hadifogoly Szövetkezet : Szendró László.

Szakszervezeti Tanács Vince József

MNDSZ részéről: Andics Gabriella és Kormos Mária.

Munkaszolgálatosok O.Antif. Szövetsége: Erdős Tihamér

Földhivatal részéről: Dr. Kovács János min.o. tanácsos

Volt Hadifoglyok és Hadirokkantak Szövetsége: Ernst Sándor

Az értekezlet jegyzőkönyvének vezetője: Szentpétery Józsefné.

Május 25-én már Debrecenben voltam. Előbb a Sas u. 4. sz. házban lakó Fazekas Józsefnél - aki a KP Megyei Bizottságának káderese volt - laktam, majd néhány napon belül Jakubinyi ügyvéd használatonkívüli cselédszobáját kaptam meg, ugyancsak a Sas u. 4-ben.

Egy éjszakát töltöttem munka nélkül, amikor Fazekas József feleségével, Irmával hajnalig beszélgettünk a pártról, a reakció mesterkedéseiről és az életről.

Jóska a megyében járt és reggel érkezett haza. Néhány szóval közölte, hogy a Vörös Hadsereg ut 28. sz. házban /Gambrinus/ vegyem tá ifju Jakubinyitól a Hadifogoly Iroda vezetését és lássak munkához. Szinte elképedtem a kurta eligazításon, de hát

Jóskát attól jobban ismertem, hogy tőle többet várjak. Táskáját le se téve, állva falatozott valamit, Irma egy szelet kenyeret kent és csomagolt be Jóskának és már indult is a munkahelyére. Amikor kilépett, Irma gggódva jegyezte meg: "Annyi ideje sincs, hogy ülve egyen, félek, hogy tönkre fog menni". Jóska visszalépett az ajtóból. Nyilván a lelkiismerete nem hagyta nyugodni a kurta eligazításért és közölte velem, hogy "valamelyik nap lesz egy aktivaértekezlet - időt-helyet még nem tud - feltétlen legyenél ott, mert a hadifogoly szállítás előkészületeivel foglalkozni".

Május 30-án szerdán 19 órakor kezdődött a Pártaktiva, a Kossuth Lajos utcában. Az értekezlet gerincét az MKP debreceni szervezeteinek felkészítése képezte a hadifoglyok ünnepélyes fogadtatására és továbbiakban tanusítandó tennivalókra.

Az aktiva értekezleten felszólaltak: Balogh Elemér debreceni titkár, Fazekas József, Kulcsár Ferenc, Némethi Józsefné, Makrancsi László, Czifra et. Tóth József, Kárpáti László, Balga Ernő, Szabó István a csapókertről, Pincés János, Nagy László, Ősz Józsefné, Herencsár Lajos.

Sürgetésemre, hogy mondják meg végre feladatokat, jogkörömet és egzisztenciámat, mivel hogy még nem ismerem a jó forintot és állítólag megmaradt az a rossz szokás a multból, hogy az élelemért, a javakért fizetni kell.

Egy napon, reggel 6 órára hívtak a megye Bizottságra. Szabó István és Fazekas József elvtársak, eligazítottak a tennivalókra. Az eligazítás lényege az volt, hogy mint a párt aktivája, a párt

érdekében végezzem munkámat és az lenne a jó, ha nem csak a hazatérő hadifoglyok, hanem azok hozzátartozói érdekében is végezném tevékenységem, mert annak gyümölcse megmutatkozik, az augusztusi választásokon.

Ami a fizetésemet illeti, majd megsürgetik azt a felettes szervnél Budapesten Ó u. 12-ben, a Központi Hadifogoly Irodánál. Addig is a Nemzeti Segély Széchenyi u.-i konyháján ebédelhetek és intézkedni fognak, hogy majd akkor fizethessem be annak minimális költségét, ha majd fizetést kapok. Reggelire és vacsorára pedig, csöngessen be - mondta Szabó elvtárs nevetve - hozzánk, vagy Fazekas elvtárshoz. Azt tudjuk javasolni, hogy ne szégyenlősködjék, mert akkor éhen marad. A beszélgetést ezzel befejeztük, mert 6.30 órára Nyiregyházáról és Záhonyból érkeztek vasutas elvtársak, valamiféle megbeszélésre.

Az ujságok óriási betűkkel az első oldalon egymással versenyezve a jólétesültségben irták a pontos, vagy megközelítően pontos első hadifogoly szállítmány érkezését. Eddig is voltak szállingozó beteg csoportocskák, de az igazi ünnepélyes, tömeges érkezést június elejére vártuk.

Május 27-án valóságos csődület volt Debrecenben. Elterjedt ugyanis a hír, hogy 27-re érkezik az első hadifogoly vonat a Pavilon laktanyába. Kiderült, hogy több mint kacsáról volt szó. Az egyre szentelenebbül tevékenykedő reakció mesterségesen keltett hire volt, hogy ezzel is az MKP, a Szovjetunió ellen hangolja a tömegeket. Azokat, akiknek a Párt valósággal szinbó-lummá vált, éppen a hadifoglyok ügyében tett lépéseiért.

Az Előkészítő Bizottság különböző közleményei jelentek meg, melyekből kiderült, hogy a földosztás után 60.000 kat. hold földet tartalékolnak a hazatérő kb. 50 %-át kitevő, paraszti foglalkozásuk számára. A régi munkahelyekre való visszatérés hoga, a hadifoglyokat előnyben részesítette. Munkát keresők, kisiparosok, kiskereskedők, anyagellátása és más területeken is a hazatérők számára előnyt kellett biztosítani.

Budapesten a Róbert K. krt-on Hadifogoly Otthont rendeztek be az egyik laktanyában, milliós értékrendű ruházati és egyéb felszerelésekkel. Debrecenben a Pavilon laktanyát átvevő táborra alakították át és száz tonnákban mérhető élelmékészletet, 30 mázsányi nyomtatványt és egyéb, fürdéshez, fertőtlenítéshez használatos anyagok tonnáit halmozták fel. Az ilyen mennyiségű anyagok felhalmozása - a nem rég még éhező nyomoruságban élő országban - nagy gondot okozott Budapesten is, Debrecenben is azoknak a kommunistáknak, akik a kezükben lévő hatalom nélkül, a pártok tengerében látták és nem tudták nem észrevenni, hogy jelen vannak a csalók, akiknek a kezéhez tapad a közös, az államé és akik a hadifoglyok érkezésének konjunktúráját a legkülönbözőbb módon igyekeztek kihasználni. A debreceni kommunisták kezéhez, soha nem tapadt ilyen anyag, még akkor sem, ha igen szűkös helyzetükben ajánlatokat kaptak a "megsegítésre".

Néhány számadat a hadifoglyok fogadásának előkészítésére raktáron levő anyagmennyiségből a Pavilon laktanyában:

47.000 kg liszt

10.000 kg cukor

5.000 kg margarin

40.000 kg bab

60.000 kg húskonzerv

paradicsom, lecsó, szó, paprika, sárgarépaszelet, köles, száraztészta, rizs, mázsa, illetve tonna számra. A raktár értéke: 20 millió Ft-ot tett ki. A bekészített anyagból, 100.000 ember számára lehetett főzni. Mindez az élelem mennyiség, egy év~~ig~~ig éhező és még most is szükösen ellátott ország raktáraiban, emberek kezelésére hívva.

Junius első felében megérkezett az első, majd szünet nélkül folytatódott a többi szerelvények érkezése. Egy-egy szerelvényen 1000, 1500 fő érkezett. Volt olyan nap is, hogy két szerelvényt is fogadtunk.

A 220 főnyi önkéntes debreceni nő - lányok és asszonyok - munkájának volt köszönhető, hogy a reggel érkezett tranport estére már fertőtlenítve, étkeztetve, fürdetve és leadminisztrálva, Hadifogoly igazolvánnyal és kezdetben 5, majd 20 forinttal a szobájában elindulhatott, szeretteihez haza.

V a d á s z Sándor szociális felügyelő és M a j o r Pál titkár irányítása alatt a Pávilon laktanyában csodálatos gyorsasággal és pontossággal végezték a munkát a lelkes önkéntesek.

A debreceni MNDSZ kommunistái, minden téren élen jártak, példát mutattak a munkában, magatartásban, politizáltak a nagylétszámú - különböző pártokból verbuválódott - önkéntesek között.

E munkában kiemelkedő irányító szerepet játszottak: Szabó Istvánné - a mindenki Rózi nénije, Fazekas Józsefné, Némethi Józsefné, Ósz Józsefné és Z i m o n y i Gusztávné, akit Budapestről küldtek, mint felügyelőt.

Az önkéntes lányok és asszonyok többsége valósággal izzott a lelkesedéstől, a tenniakarástól. A sok közül is kiemelkedett G e l l é n Margit /A Göbolyös Gellén család tagja/, aki konyhai munkát végzett - amolyan mindenes volt - levest osztott, krumplit pucolt, mosogatott és főzött s amellet határtalan lelkesedéssel tudott - ételkiosztás közben - beszélni a hazatértekkel, hogy azok valósággal felvillanyozódtak.

A konyhai mosogatólány később sem tagadta meg önmagát. Mint a Néphadsereg főtisztje 1956-ban saját maga vezette a harckocsit az ellenforradalmárok ellen. Munka mellett érettségizett, katonai főiskolát végzett, elvégezte a Marxista Egyetemet is. A hangos hiradó részlegnél az idős, jóságos C s a t á r i Dániel elvtárs mellett, a fiatal püspökladányi B i l i c s i Erzsike volt, aki nem csak vonzó külsejével, kedvességével, de meggyőződést sugárzó pártosságával nyerte meg az érkezők és ott dolgozók tetszését.

A gondnokságon P a p p Sárika, a pártonkívüli kommunista kislány, Angyal Ica, Dobó Kati, Matkóné /Kati/ akinek a férje még nem érkezett haza hadifogságból, Fehérné, Kocsis Mihályné és talán a legkisebb Zs. Szabó Erzsike, a lelkes takarítónő, Balogh Istvánné elvből vállalta a segítséget, Gyimesi Géza vagongyári lakatos, Sőre Gábor és Móricz Iván gépkocsivezetők, Forgács Julia, aki Sőre Gáborral annyira megértették egymást, hogy felesége lett. Ezek fenntartás nélkül egyetértettek és hirdették a párt politikáját, pedig ők nem is voltak tagjai a Magyar Kommunista Pártnak. Később, sokkal később igen.

Nagy Lajos és Imre István, felváltva végezték az érkező transportok üdvözlését. Nagy jelentősége volt ennek, mert tőlük hallották elsőként zárt rendben a haztért hadifoglyok a hivatalos, hihető tájékoztatást. Mindkettőn kommunisták voltak. Ezt a funkciót rajtuk kívül még Vadász Sándor és Majoros Pál gyakorolták.

Amíg a Pavilon laktanyában a már kialakult gyakorlat szerint folyt az érkezetek előírással felkészítése a hazabocsátásra, az MKP Hadifogoly Irodájában már feladtuk a táviratokat, a rózsa-szin levelezőlapokat a Foksániból kapott névsor alapján az érkezők hozzátartozóinak arról, hogy "hozzátartozójuk utban van haza".

Igy jutott el a Párt neve, tevékenysége a legeldugottabb tanyára is és bátorította, agitációs eszközt adott a kezébe azoknak a kommunistáknak, akik az adott területen kevesen voltak és harcukhoz bátorítást vártak.

A Kommunista Párt által küldött kiértécsítő levelezőlap láttán a hazaérkezett is bátrabban beszélt és fejtette ki véleményét, leplezte le azokat, akik őt a frontra kényszerítették és most újra a kommunizmus, a Szovjetunió elleni szócsőül akarnak nyelvet adni a hazatért hadifoglyoknak.

Debrecen a hadifogoly ügyek fővárosa lett. Az MKP Hadifogoly Irodáját nem csak a debreceniek, Hajdú-Bihar megyeiek, de az ország legnyugatibb csücskéből is felkeresték clyanok, akik keresték hozzátartozójukat, hirt akartak hallani róluk. Üzenetet, levelet, miniatür csomagokat /cigaretta, csokoládé/ akartak küldeni, addig is amíg hozzátartozójuk hazaérkezik. Irodánk mindezt a legmesszebbmenőig teljesítette.

Százával érkeztek a levelek, melyeket kivétel nélkül megválaszoltunk. Számtalan köszönő és hálálkodó levél érkezett a felkutatott hadifoglyok hozzátartozóitól, melyek között ilyen is volt: "Isten áldja meg a Kommunista Pártot", vagy "Imádkozni fogunk Önökért, hogy munkájukat Isten áldása kísérje".

Megtörtént olyan eset is, hogy egy köteg százforintossal kereste fel egy nyugatdunántuli parasztember az MKP Hadifogoly Irodáját. Azt mondta "A Szent Antalnak szántam ezt az összeget, de a Kommunista Párt hozta haza a fiamat, így Önöknek ajánlom fel" és letette a pénzköteget az asztalra. Felhívtam a Pártbizottságon Fazekas elvtársat a felajánlott pénzzel kapcsolatban. "Mondjad csak neki, hogy adja csak oda a Szent Antalnak a pénzt... kis idő múlva hozzátette: én úgy gondolom, provokátor". Nagyon nehezen tudtam rábeszélni emberemet, hogy tegye el a pénzét, menjen haza és mondja el otthon, hogy nem akadt ember Debrecenben a kommunisták között, aki átvette volna a szivből felajánlott pénzösszeget.

Munkatársaim közül Takácsné értetlenül nézett rám és megjegyezte: "El kellett volna fogadni, hisz még nem kapott fizetést és mi is csak 120 Ft tiszteletdíjat kapunk". Takácsné megjegyzését mind a négyen hallották munkatársaim közül. Nem kellett értékelnem, mert helyettem a többiek megmosták Takácsné fejét.

A társadalmi munkások - akik nap mint nap éjjél utánokig irták a kiértécsítő lapokat, táviratokat és gépelték a kézzel megírt válaszleveleket, unni kezdték a véget nem érő munkát.

Az MNDSZ-től, a VHBSZ-től, az ifjusági szervezetektől, a rendőrségtől és máshonnét is kértem és kaptam társadalmi munkásokat. Ugy kellett szervezni őket, hogy minden éjszakára annyi társadalmi munkás legyen, amennyi képes az az nap érkezettek kiértéslítő lapjait, táviratait megírni.

A debreceniek tájékoztatására a Vörös Hadsereg utja 28. s számú ház, a Gambrinus ház tetejére hangszórót szereltünk fel, és naponta reggel és délután azonos kialakított időben, többször is felolvastuk az utban lévő debreceniek, HajdúBihar megyeiek névsorát. A megszokott időben a Széchenyi templom előtt egyre többen várakoztak. Nem csak debreceniek, hanem butyrokkal a hátukon vidéki nénik és keményszáru csizmában a hajdusági parasztemberek. A várakozók közé egy-egy alkalommal bementünk annak megismerésére, hogy közleményünk milyen hatást vált ki a népből, hogyan nyilatkoznak a párt politikájáról. Egy-egy észrevételnél beszélgetésbe kezdünk. Beszélgetésünk a közelgő választásokra utalt.

Már teljes erővel folyt a választásokra történő előkészület. A kezdeményezés a Kommunista Párt kezében volt. A tömegek tudták, hogy a földosztás, a jó forint megteremtése, a hadifoglyok idő előtt történő hazaengedése, - hogy csak néhány husbavágó problémát említsek - mind, mind a Kommunista Párt kezdeményezése és aktív szervező tevékenységének volt köszönhető. Az MKP bizakodóan tekintett az augusztus 31-i választások elé.

Az ujságok, nap mint nap hozták a felvilágosításokat a választási előkészületekről. Pártok és pártok, ki-ki a saját szája ize szerint készítette fel tömegeit.

A DEBRECEN, a Keletmagyarországi Napló, a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párti Ujság, a "Biztosítani akarjuk a dolgozók magántulajdonát és munkavállalási szabadságát", "A kis-ház tulajdon védelmében", a "választási harcot eszmei síkon vivjük meg", "Olyan demokráciát akarunk, mely életfelfogásunknak, a magántulajdonhoz való ragaszkodásunknak, nemzeti és vallásos érzelmeinknek megfelelő" és hasonló címek alatt buzdították választóikat a Szemmelweis utca 1. sz. alatti szákházikból. "Vigyázz a választójogodra!" figyelmeztették választóikat, óva valakitől, aki párttagjaik választójogát csorbitaná.

Az MKP lapja a NÉPLAP is a maga módján mozgósította tömegeit. A korabeli ujságokban ilyen fejcímek láthatók: "A Központi Vezetőség jóváhagyta a Magyar Kommunista Párt jelölő listáját", "Mindenkít haza kell hozni nyugatról is" "Bejelentették az Országos Nemzeti Bizottságnak a koalíciós pártok választási szövetségét" és közli, hogy az 1947. XXII. 7. c. 14 paragrafusa értelmében a törvényes határidőn belül bejelentjük, hogy a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak Választási Szövetsége elnevezéssel, választási szövetségre lépünk.

- Magyar Kommunista Párt - Szociáldemokrata Párt - Független Kisgazda Párt - Nemzeti Parasztpárt -

Miközben Pongrác Aladár arra int a DEBRECEN hasábjain, hogy "... magát a harcot eszmei síkon vivjük meg, kizárva minden durvaságot ..." a Mi a hiva rovatban ilyeneket irnak: "...éppen ezért leszögezzük, mindenki tudja, hogy a marxista pártok, a kommunista és szociáldemokrata, sokkal közelebb áll-

nak egymáshoz mindenféle tekintetben, semhogy egy polgári párttal szövetkezve egymás ellen forduljanak... Majd másutt így folytatja: ...Egy szó mint száz, nem kötöttünk szövetséget egyik munkáspárttal sem a másik ellen. Nem vagyunk mi olyanok, hogy éket verjünk a szép családi együttes közé...".

Nap, mint nap, félreérthetetlen gyanúsítgatásokat tesz "bizonyos" párt tagjainak tevékenysége ellen, amit olyan szépen körülírnak, hogy mindenki értse, hogy az a "bizonyos párt" csak a kommunista párt lehet.

A Kisgazdák odáig merészkedtek, hogy az MKP Hadifogoly Iroda vezetőjét - aki éjt nappallá téve dolgozott, szervezett és világ életében mindig józan ember volt - az 1947. július 30-i számukban azt irták róla, hogy "elmulatta a hadifoglyok pénzét és napok óta részegen járkál a városban". Az MKP megyei Bizottsága titkárának, Szabó István elvtársnak az erélyes közbelépésére, már másnap, július 31-én hozták, a rágalmozó cikktől, háromszor nagyobb terjedelemben szerkesztett helyreigazító irásukat. A személyemet ért ilyen durva sértést - mellyel a legérzékenyebb területen akarták a pártot kikezdeni - ugy adtam vissza, hogy minden olyan hirt, mely a hadifoglyok érkezésével volt kapcsolatos és amit eddig pártra való tekintet nélkül egyidőben kaptak meg a lapok tudósítói - ezután csak a NÉPLAP-al közöltem a friss és nagy érdeklődést kiváltó hireimet. Nyíltan megmondtam P á l l f y József és Oldtványi Ottó riportereknek, hogy ne is erőlködjenek, a híreket majd a NÉPLAP-ban elolvashatják. A választások utánra feloldottam ezt a

szubjektív embargómat.

Augusztus hónapban a finisébe lendült a választási győzelemért való küzdelem. Debrecenben 11 párt indult a választásokon. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Független Kisgazda Párt, a Nemzeti Paraszt Párt, a Polgári Demokrata Párt, a Demokrata Néppárt, a Magyar Radikális Párt, a Független Magyar Demokrata Párt, a Magyar Függetlenségi Párt, a Keresztény Női Tábor és a Katholikus Néppárt.

Sorra alakultak előbb Debrecenben, majd a megyében a Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetségei /VHBSZ/. Szinte hihetetlennek tűnik, hogy hogyan fért bele a 24 órába, hogy az alakuló üléseken a Kommunista Párt aktivái mindig részt vettek. Voltam Hajduszoboszlón, Földesen, Hajdudorogon, ahol este 9-10 órakor kezdődtek az alakuló gyűlések és reggel már referáltam is a Pártbizottságon.

A VHBSZ politikai célja az volt, hogy jelszavává tették, hogy ne legyen többé háború, ne legyenek többé hadifoglyok. Gazdasági célja: hogy minden volt hadifogoly megtalálja a kenyerét.

A hadifoglyok tömegeket, - természetesen - más erőkkis szerették volna kisajátítani. Nacionalista, reakciós, B-listás tisztok, kuláklegények igyekeztek a VHBSZ vezetését kézbekapartani. Hajdudorogon zászlót bontottak és azt a pap szentelte fel, amit a templom előkelő helyén őrzitek. Másutt volt -ss- főhadnyagy fejtett ki igen aktív szervező munkát a VHBSZ területén. Több helyütt, szovjet és pártellenes gyülekezetté fajult

a volt hadifoglyok ujdonsült szervezete. A kommunista pártok helyi szervezeteinek, nem u olsó sorban feladatuk volt, az egyéb fontosnál, fontosabb teendők mellett, hogy patronálják ezt a képlékeny szervezetet. Lehetőség szerint ugy irányítsák, neveljék őket, hogy számithassunk szavazataikra, de legalább is semlegesíteni tudják ott, ahol ez szükségessé vált.

Az MKP Hadifogoly Irodának saját járművet is biztosított a Pártbizottság. Szükség volt erre, hogy idővesztés nélkül eljuthassunk a Pártbizottságra, Pavilon laktanyába, Póstára, repülőtérre stb. Nélkülözhetetlen járművünk egy használt kerékpár volt. Hogy naponta hány kilométert futott ez a rozsdás jószág, azt nem lehetne kimutatni, de mivel üzemanyagot nem fogyasztott, így nem is volt szükség a km-ek nyilvántartására.

Mire a választás napja elérkezett, a PB vezető munkatársai, a pártaktívák, az éjjel nappali munkától - velem együtt - nagyon fáradtnak néztek ki. Lelkesítette a pártmunkásokat a választások sikerébe vetett remény. A választás előtti napokban az elbznéki pártok, de a koalíciós partnereink sem voltak jobbak, megfeszített energiával törekedtek arra, hogy - ha már nem rájuk szavaznak a hazaérkezettek - legalább a kommunistákra ne szavazzanak.

Inkább tartózkodjanak, vagy érvénytelenül adják le szavazatukat. Az ilyen tendencia megtalálható volt a Szoc.dem, a Kisgazda Párt és más pártok jobb szárnyain. Ezzel azt is kifejeztem, hogy jelentős erők helyezkedtek el a pártok baloldalán, akik a kommunisták őszinte pártolói voltak.

A választás napján a szokásos létszámot több ezerrel meghaladó hadifogoly érkezését vártuk, ami igen nagy feladatot jelentett számunkra.

A Hadifogoly szolgálat területén tevékenykedő kommunisták, megbeszélést tartottak és személyekre lebontott feladatokat szabtak meg a zökkenőmentes lebonyolításra.

A választási Bizottságokban ott voltak a fáradhatatlan MNDSZ kommunista tagjai, akiknek nagyszerű személyi összetételre garancia volt a sikerre. A koalíciós egység értelmében a választás napján a Pavilon laktanyában semmiféle befolyásolásra irányuló agitáció nem volt megengedhető. A sok éves hadifoglyokkal töltött tapasztalatom használtam fel, amikor a 6000 fő érkezésekor, akiket reggelre megfürdetve, lefertőtlenítve kellett a szavazóurnák elé invitálni, egész éjjel beszélgettem és értekeztem. Kerékpárommal egész éjjel rohanguáltam a laktanyától a fertőtlenítőig. Összegyűjtöttem 60 fő antifasisztát, akiket világosan eligazítottam. Elmondtam nekik, hogy nekem, nekik, nekünk a koalíciós egység értelmében a szavazás ideje alatt nem lehetséges arról beszélnünk, hogy kire is szavazzanak, de ők olyan hangosan és olyan nyíltan agitálhatnak, ahogy csak tetszik nekik. Így történt, hogy az urnák előtt hosszú sorokban topogó hadifoglyokat szemlélve, az egyik koalíciós partnerünk, a fal mellett lapulva, ujjával mutatta a szavazólista számát a felsorakozottak szemébe, amire szerette volna rábírní a hadifoglyokat, hogy arra adják szavazatukat.

Az általam éjjel eligazitott antifasiszták között egy természetes gyárimunkás volt, akit felismertem a sorbanállók között. Ránéztem és megértette mit kell tennie. Kilépett a sorból és teljes hangerővel beszélni kezdett. "Bajtársak! látjátok ezt a némbert, aki ott lapul és mutogat a fal mellett. Azt akarja, hogy az Ő pártjára szavazzunk. Hát tisztelt Uram rossz lóra tett, amikor azt hitte, hogy a Szovjetunióból hazatért hadifoglyok Önre fognak szavazni. Mi tudjuk, hogy kire kell szavaznunk! Tudjuk kinek köszönhetjük, hogy hazajöhettünk. És azt sem feledjük el és nagyon jól tudjuk, megtanultuk, hogy kinek az érdekében kellett a frontra mennünk! Uram! takarodjék el innét, amíg nem késő - fordult az agitátor felé emberem - , mutogathat Ön az ujjaival. Mi az 1-es listára fogunk szavazni mindannyian!" "Igaz-e Bajtársak?" - Fergeteges éljenzés tört ki a sorbanállóknál. A kommunista pártot, a Szovjetuniót éltették és elkezdték énekelni az Internacionálát.

Sajnos a várt hadifogolylétszámnak csak a fele érkezett meg, mivel a jobboldali Szoc.Dem. vasutasok elszabotálták Záhonyból a továbbküldésüket. Egyik mellékvágányról a másikra tologatták a szerelményeket, hogy ezzel is gyöngítsék a megállíthatatlan folyamatot, az MKP győzelmét.

A debreceni választások eredménye a következőképpen alakult:

A Kommunista Párt:	a szavazatok	25,9 %-át	kapta	1945-ben	15,7 %
A Szoc.Dem.Párt :	"	16,9 %	"	"	29 %
A Kisgazda Párt :	"	13,6 %	"	"	49 %
A Nemzeti P.Párt :	"	6,8 %	"	"	6 %

Tehát Debrecenben a Kommunista Pártra adott szavazatok átlaga 2,6 %-kal magasabb a 23,3 %-ot kitevő országos átlagnál. És ez mutat valamit és utal a debreceni elvtársak munkájára.

Az országos eredmény, hogy a Kommunista Párt jelentősen előretört. A Függetlenségi Front 271 mandátumával szemben /ebből a kommunistáké 100 mandátum/ a többi pártok, összesen 61 %-ot kaptak. /Debrecenre 36,8 %/. A szembenálló pártok szétaprózódtak és mindössze 140 mandátummal rendelkeztek a Parlamentben. A Kommunista Párt 1.113.000 szavazatot kapott az 1947-es választásokon.

A győzelem nem ünneplésre, hanem még több, még jobb munkára ösztönözte a debreceni pártmunkásokat. A választási harcból felszabadult energiát a Hajdumegyei és Debreceni Pártbizottság most a párt sorainak rendezésére, a gyorsan alakult szervezetek megerősítésére fordította. Az eddig hazaérkezettekkel való politikai foglalkozás továbbra is napirenden volt és a VHBST szervezeteiben történő politizálás növelése, az ott meghuzódó régi tisztek aktivizálódásának ellenpólusaként, elengedhetetlenné vált.

Az MNDSZ novemberben 2.000 nő részvételével éppen ez okból rendezett egy parázs nagygyűlést - az Arany Bika szálló nagytermében, - ahol O l t Károly népjóléti miniszter volt az előadó. Mondanivalója gerincét az képezte, hogy az asszonyok és volt hadifoglyoknak a béke élcsapatában kell harcolniuk.

Az ősziestre fordult idő beálltával az érkező hadifogoly szerelvények száma csökkenni kezdett. A lélekzetvételnyi időt

arra használtam fel, hogy számvetést készítsek.

1947-ben több mint 100.000 hadifogoly érkezett a Szovjetunióból. A tisztek száma: 7200 fő, köztük 35 törzstiszt. 9800 táviratot adtunk fel azokban az esetekben, amikor az MKP rózsaszínű kiértécsítőjét nem kapták volna időben kézhez a hozzátartozók. Érdeklődő levelekre 340 táviratot küldtünk. 325 táviratot és 2200 tudakozó levelet válaszoltunk meg. A hazatérő hadifoglyoktól 16.346 esetben továbbítottunk üzenetet. 2482 kutató lapot kapott a Hadifogoly Iroda, melyek nagyrészt eredményes járó választ küldhettünk. 6368 levelet és apróbb küldeményeket küldtünk a hadifoglyok címére, a hetente induló repülőgéppel. Azokat, melyeket valamilyen oknál fogva nem közvetlenül küldték a címzettnek, hanem hozzánk címezték.

A Pavilon laktanyában 6250 esetben kértek a hozzátartozók, kapumeghívást és 3166 esetben eszközöttek mikrofonos kutatást az érkezettektől. Ezeknek a kutatásoknak 23 %-a eredményes volt.

A tennivalók közepette a párttagság és különösképpen a pártmunkások állandó jellegű továbbképzése nem szünetelt. Háromhetes pártiskolán, MKP Debreceni Munkás Akadémián, különböző levelező és egyéb formájú oktatásokban vettek részt a pártmunkások. Mindennemű továbbképzés a késő esti órákban került lebonyolításra /kivétel volt a pártiskola/. Az említettek mindegyikéből kivettem a részem, sőt Budapestre is elküldtek a három hetes Andrássy ut 116-ban lévő pártiskolára.

Ebben a "pangási" időben mertem arra gondolni, hogy immár pontosan 6 éve egyetlen szabad nap, szabadság és mindössze két

hónap óta fizetésért /360.- Ft/ dolgozom, napi 15-20 órát, és esetenként még többet is. A Szovjet Hadseregben az időt, - a harcidőt nem lehetett órákkal mérni, akkor amikor azt sem tudtuk, hogy milyen nap van, - úgy összefolytak a nappalok az éjszakák.

Ebben a gondolatmenetben kerestem meg Fazekas elvtársat, hogy volna e rá mód, hogy végre lássam szüleimet, nővéreimet, otthonomat? Fazekas et. úgy nézett rám, mintha nem magyarul mondtam volna kérésemet. Hát Te nem voltám még otthon? Kérdezte kissé felháborodva! Másnap hat év után, két napra hazamentem.

A téli idő beálltával a hadifogolyszállítások szüntettek, de még közel 100.000 hadifogoly várta hazatérését. Az érdeklődések nem hogy csökkentek, hanem a hazaérkezettek elbeszélései arra ösztönözték a hozzátartozókat, hogy az ország legkülönbözőbb részeiből személyesen keressék fel a Hadifogoly Irodát. Az Irodán állandó volt a tulmultus. Sok olyan kérdésben is felkerestek bennünket, amely az iroda működési területén messze kívül esett. Az ilyen megkeresőket, - az ugyancsak a KP égisze alatt működő ingyenes jogtanácsadási irodára irányítottuk. Előfordult olyan ügyfelünk, aki pót földosztást követelt. Pontosan megjelölve a tulajdonost akinél cseléd volt, hogy hogyan iratja szét földtulajdonát, hogy a 200 holdtól nagyobb terület ne legyen egy-egy személyen.

Megkerestek bennünket munkaügyben, tanulás ügyben. Amennyiben hadifoglyokról volt szó, úgy a legmesszebbmenőkig

segítettünk. Csehszlovákiából /a környező országokkal is széleskörű levelezésben álltunk/ olyan panaszos levelet kaptunk az egyik Debrecenen átutazó volt hadifogolytól, hogy segítsünk neki, mert hazaérve, nem találta a számára életet jelentő hegedűjét. A hegedűt elvitte a háború! Még ez ügyben is urtunk a CSSZR Nemzeti Bizottságának - mely területileg illetékes volt -, hogy kérjük a segítsenek az ügyben. Az aláírás a külföldre irt leveleknél is a Magyar Kommunista Párt. Legalább gondolatot ébresztett. Nem volt semmilyen törvény, mely előírta, hogy 30 napon belül meg kell válaszolni a leveleket /hisz munkakönyvünk sem volt/ és szépen néztünk volna ki ha halogattuk volna a levelek megválaszolását. Még három napot sem késhetett a válasz. Pedig az irodának egyetlen fizetett alkalmazottja volt. Ez volt a vezető. A többi: Takácsné, Bilicsi Erzsike, Szepesi Mária, egy ideig Jakubinyi és Nagy Sándor, akit a Szoc. Dem. Párt-nak sikerült beépítenie, majd rövidesen lelepleződött - voltak az állandó, tiszteletdíjas munkatársak. Havi tiszteletdíjuk 120.- Ft volt, amit az MNDSZ finanszírozott központi hozzájárulással.

Sor kerülhetett a megyében élő volt partizánok felderítésére és összehívására, pártfeladatokkal történő ellátásuk céljából. 1948. február 8-án 12 partizánt sikerült egy értekezletre összehívni a Hadifogoly Irodában.

Megjelentek: Fazekas József, Kompár Lajos, Kovács Imre, Pető Andor, Hegyi Henrik, Vig László, Cziráky István, Herencsár Lajos Debrecenből. Kovács Pál Nádudvarról, Erdei Lajos

Hosszapályiról, S. Szabó Antal Hajduböszörményből, Leányvári Gyula Nyirgelséről. Ezen kívül még 14 partizánt regisztráltunk, de ők időközben eltűntek Hajdú-Bihar megyéből. Ezek: Borbély Béla és Bali Ferenc Nyékládházáról, Gyenes József Gyöngyöshalászlóról, Horváth Sándor Hajdunánásról, Márkus László, Zoványi Árpád, Kreszner Árpád, Markovics Endre, Nagy Sándor Debrecenből. Reményi Ottó Hajduszoboszlóról. Saubermann Imre Hajduhadházzról. Asztalos Árpád Monostorpályiról, Béres Ferenc és Nagy István Biharnagybajomból, Nagy Gyula Vértesről.

A "pangási" időben is volt bőven tennivaló. A Szabadságharcos Szövetség megalakítása, az EPOSZ szervezése, a VHBSZ ellenőrzése, melyet végül is feloszlattott Kossa István a VHBSZ országos elnöke.

Fazekas József elvtárssal Budapestre utaztunk a Magyar Szabadságharcos Szövetség március 1-én összeült alakuló gyűlésére. Nógrádi Sándor államtitkár megnyitója után felszólalt Tildy Zoltán köztársasági elnök, Dinnyés Lajos miniszterelnök, Rákosi Mátyás a KP főtitkára és Véres Péter honvédelmi miniszter. A közgyűlés megválasztotta a Szövetség vezetőségét. Elnöke: Nógrádi Sándor lett. A társelnök: Sólyom László altbgy. és Münnich Ferenc r. altbgy. A főtitkár: Rostás István.

Az Országos Választmányba Hajdú megye részéről Fazekas Józsefet és Herencsár Lajost választották be. Mind a ketten a Magyar Szabadság Érdemrend I. fokozatának birtokosai.

Anélkül, hogy az igen gyéren érkező hadifogoly szállítások tökéletes ellátása csorbát szenvedett volna, egyre többet kellett foglalkozni az államosítás előkészületeinek kérdéseivel.

A reakció megijedt a kommunisták előretörésétől és kétségbeesetten kezdték védeni pozíciójukat. A párt aktivistái mindenütt hallatták szavukat. Ott voltak a különböző szervezetek értekezletein, a Partizánok és partizánbarátok, majd a Szabadságharcos Szövetségbe tömörültek értekezletein és mindenütt, ahol segíteni kellett a dolgok előbbremozdításában.

Az EPOSZ első hajdu megyei konferenciáján - melyet 1948. május 9-én, vasárnap tartottak - száz, megyei EPOSZ vezető vett részt.

Sándor Kálmán EPOSZ megyei titkár megnyitója után Széchy Ferenc központi kiküldött tartott politikai beszámolót. Az MDP nevében Király László, a Kisgazdapárt nevében Rményi József, a Nemzeti Parasztpárt részéről Szegedi Miklós, a MINSZ-től Soós Sándor, a SZIT részéről Kádár László megyei titkár, Kecskés József a megyei szabadművelődési felügyelő és Herencsár Lajos a Szabadságharcos Szövetség nevében vett részt és szólt az értekezleten.

Kommunista szombatokat tartottunk. A kommunisták élénjártak a szándékosan elpiszkított és megrongált, tönkretett iskolák rendbetételében. A Széchenyi utcai iskolában sötétedésig horogtam a gerendákat és a törmeléket. Ebben a

szituációban ez bizonyult a legjobb agitációnak.

Igen nagy gondot okozott a megyei PB-nek a két párt, a Kommunista és Szociáldemokrata Párt egyesítésének előkészítése. A Szoc. Dem. Párt jobboldali vezetői és tagjai, tüzel-vassal igyekeztek fékezni ezt a már meg nem állítható pozitív folyamatot. Peyer Károly, Kéthly Anna és az ő debreceni képviselőik soha sem nézték jó szemmel a Szoc. Dem és a KP. közeledését. Ők közismerten az ellenpólust képezték a Szoc. Dem. Pártban. Szakasits Árpád és Marosán Györggyel szemben. A baloldali érzelmű szociáldemokraták átáramlása a Kommunista Pártba olyan méreteket öltött, /nyilván ez országos jelenség volt/, hogy sor kellett hogy kerüljön a tagzárlatra.

A két párt egyesülése után, új fejezet kezdődött Debrecenben a Párt további feladatait illetően. Szükségessé vált a párttagság felülvizsgálata. A Párt sorait meg kellett tisztítani Peyer és Kéthly híveitől, a karrieristáktól, akiknek a Szoc. Dem. Párt valóságos buvóhelyül szolgált.

Az MDP az új párt számára a marxista-leninista platform volt az egyetlen elfogadható létalap. Nemcsak a volt Szoc. Demek miatt került sor a felülvizsgálatra, de a volt kommunista párt egyes tagjait is meg kellett vizsgálni. Ugy gondolom a felülvizsgáló bizottságok tagjainak összetétele, a belőlük sugárzó forradalmiság, elviség és némi szubjektivizmus eredményeként csuszhattak be hibák is egyes döntésekbe.

Kerültek ki olyanok, akiknek belül lett volna a helyük és maradtak bent szép számmal akiknek kint kellett volna lenniük.

Vigyázni kellett, hogy a győzelem, a siker meg ne szédítse párttagjainkat. Vigyázni kellett, hogy továbbra is olyan forradalmi lelkesedéssel, kommunista szerénységgel dolgozzanak a párt tagjai, mint tették azt a választások előtt. Itt-ott már megjelentek a mini kiskirályok és az olyan emberek - a párt tagjai - akik előjognak, hitbizománynak, kiváltságnak tekintették pozíciójukat.

A hadifoglyok hazaszállítása, már újra teljes erővel folyt. A hadifogoly szolgálat önkénteseinek lelkesedése, odaadása szikrányit sem csökkent. Junius 11-én megérkezett a 30.000 és 29-én a 16 szerelvény, 1948-ban. Ezzel a szerelvényvel 781 legénységi, 248 tiszthelyettesi, 97 tiszt és 72 főtitzt érkezett. Ekkor látogatta meg az MDP Hadifogoly Irodáját Ráczy Gyula a FÉKOSZ Országos főtitkára Hajdú megye országgyűlési képviselője, aki igen nagy elismeréssel nyilatkozott az Iroda munkájáról.

Várható volt, hogy a nyár folyamán ismét meggyorsul a szállítás ezért a munkaütemet csökkenteni semmilyen körülmények között sem lehetett. Ez esetben úgy érezték volna az emberek - a hadifoglyokat várók -, hogy a hadifogoly kérdésben kifejtett párttevékenység csak propaganda fogás volt. Augusztus első felére már 43.649 hadifogoly érkezett az 1947-es

év 100.000 hazaérkezetten kívül 28. 277 legénységi állományu, 337 munkaszolgálatos, 2.545 polgári személy, 1.171 nő és 3 volt levente. A polgári személyek és nők olyanokból tevődtek össze, akik valamilyen kapcsolatban állottak a Wolsbund szervezettel. Az ilyen és hasonló esetekben pl.: a főtisztek, vezérkari tisztek stb. megszürésére állambiztonsági szervek tevékenykedtek a helyszínen a Pavilon laktanyában. Kirivó esetekről nem igen tudok. Az érkezéskor mindenkit a hazatérők megillető szeretettel fogadtak.

Gondot okozott az államosítás, az állam és az egyház különválasztásának kérdése, annak előtérbe kerülése. Az iskolák államosítása, a szerzetes rendek feloszlatása, felbőszítette a debreceni klérust. Ellenakciókkal próbálkoztak. Tudomásomra jutott, hogy szeptember 8-ra Szűz Mária ünnepére válogatott papokból verbuvált tömeges gyóntatást akartak szervezni az érkező hadifoglyoknak oly módon, hogy a nyílt utcán, az ut két oldalán gyóntatószékeket állítanak fel és mintegy átszűrnek ezeken a gyóntatószékeken az érkező hadifogoly tömegeket ellenünk.

Pártmegbízatásom volt tárgyalni a papokkal. A tárgyalások során a technikai részleteket nem titkolták, de azok névsorát, akiket olyan nagyon alkalmasnak tartottak a gyóntató tevékenységre, semmilyen körülmények között nem voltak hajlandók rendelkezésemre bocsátani. Így hát, mit tehattünk mást, a tárgyalás eredménye referálása után a rendőrség nem enge-

délyezte a gyóntatószékek felállítását.

Faddy Otthmár már hirhedt volt demokrácia ellenes beszédeiről és sötét agitációiról, melyeket elsősorban a Független Ifjúsági szervezeteinek tagjai között fejtett ki. Úgyében már népbiróság is ítélkezett.

A debreceni piaristáknál nagyüzemű uszítást folytattak az államosítás ellen Sörlei Zsigmond és Hegyi Ferenc igazgató Polgár László és Bulányi tanár urak, izgattak és botrányokat rendeztek az egyházi reakció tagjai.

A hadifoglyok hazaszállítása lényegében befejeződött. Késő ősze már csak apróbb csoportocskák érkeztek.

A Hadsereg erősítése került napirendre. Fazekas József elvtárs - akit velem együtt sokan úgy tekintettek példájuknak, mint a párt rendithetetlen katonáját - most valóban a szó szoros értelmében katona lett. 1948. nov. elsejére én is bevo-
nultam és a fegyveres szolgálatban ragadtam 1973. jun. 31-ig.

A Hadifogoly Iroda vezetése olyan munka volt, amellyel az adott időben nem volt nehéz, de könnyű sem hozzájárulni a Párt politikájának segítéséhez. Nap mint nap tudni kellett, hogy mi a teendő. Ha valamiben megakadtam és nem volt világos, volt kitől tanácsot kérnem. Nem kellett előre bejelentennem, nem állta utamat titkárnő, mert Ő is pártmunkás volt a javából, csak úgy mint a sok ezer aktivista, akik Debrecen és Hajdú-Bihar területén mindenütt ott voltak, ahol a munkásosztály a dolgozó nép, a párt ügyéért tenni kellett.

Hős korszak volt ez? Igen is nem is! Volt lelkesedés, volt tűz, volt igazságérzet, volt harci elszántság, bátor vállalása a felelősségnek, azért, hogy holnap jobb legyen a dolgozóknak, a népnek, nekünk.

A akkori holnapot megértük. Ma éppen az akkori debreceni holnap van. Szédülten nézzük az autók tömbkelegét, a telkeket, a fekete-fehér és színes TV-t, a magnót, a zsebrádiót, a szabad-szombatokat az érettségizett, egyetemet végzett és szenvedélyesen tanuló "egyszerű munkásembereket".

Akkor tudtunk mit hozzátenni az életszínvonalhoz, de most, meddig mehetünk még? És ha ilyen szintű élet mellett a fiataljaink többsége irigyli a hős korszak résztvevőit, akkor ez maga is hősi magatartás. Hisz ki tudja 2005-re, mi mindent fognak még produkálni? Holnap!

És mi néha háborgunk. Óh, nem a jóléten, hanem mert az akkori mini kiskirályok, nagyra nőttek. Mert a kukába dobják a kenyeret. Keveslik a napidíjat, prémiumot és haragszanak, ha szóba kerül, hogy a mercedesz helyett esetleg megtenné kisebb kocsit is és jó lenne, ha a vezér megtanulná maga vezetni kocsiját. Nem tetszik nekünk, hogy minkaidőben lógnak, nem dolgoznak egyesek és még sok mindenért dűnnyögünk, mert elfeldjük, hogy mi már csak szemlélői vagyunk a mai hős korszaknak.

Budapest, 1975. december 15.

Herencsár Lajos sk.
1025. Bp. II.
Áldás u. 15.